

Sygn. akt I ACa 305/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

| | |
|-----------------|---|
| Przewodniczący: | SSA Mirosław Ożóg (spr.) |
| Sędziowie: | SA Dariusz Janiszewski SO del. Elżbieta Milewska-Czaja |
| Protokolant: | stażysta Agata Karczewska |

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej
w W.

przeciwko A. Z. i H. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z dnia 30 grudnia 2014 r. sygn. akt I C 226/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że zasądzoną od powoda na rzecz pozwanej solidarnie kwotę 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych zastępuje kwotą 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SO del. Elżbieta Milewska-Czaja SSA Mirosław Ożóg SSA Dariusz Janiszewski

I ACa 305/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 roku Sąd Okręgowy w Elblągu uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 maja 2014 roku wydany w sprawie sygn. akt I Nc (...), oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd I instancji ustalił w toku postępowania, że w dniu 30 sierpnia 2007 roku A. Z. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo – Usługowa (...) z siedzibą w E. zawarła z Bankiem (...) SA z siedzibą w W. umowę o udzielenie gwarancji zabezpieczającej zapłatę za nabyte towary do kwoty 110 000 zł ważnej do dnia 30 kwietnia 2008 roku, której beneficjentem była (...) spółka z o.o. w Ł.. Roszczenie banku o zwrot sumy zapłaconej beneficjentowi zostało zabezpieczone m.in. hipoteką kaucyjną umowną do wysokości 150 000 zł na nieruchomości położonej w E. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą a stanowiącej małżeńską wspólność majątkową pozwanych.

Sąd Okręgowy ustalił również, że w dniu 12 września 2007 roku Bank (...) S.A. z siedzibą w W., działając na zlecenie A. Z. wystawił K. – spółce z o.o. w Ł. gwarancję nr (...), zabezpieczającą zapłatę za nabyte towary na podstawie umowy franczyzy, zobowiązując się do zapłaty każdej kwoty do wysokości 110 000 zł na pierwsze pisemne żądanie oraz pisemne oświadczenie, że pozwana nie uiściła w przepisany terminie należności za nabyte towary będąc do tego zobowiązana.

Pismem z dnia 13 października 2008 roku spółka (...) wezwała Bank (...) S.A. w W. do zapłaty kwoty 110 000 zł wskazując, że A. Z. nie uiściła w przepisany terminie należności za nabyte towary. Pismem z dnia 14 października 2008 roku powódka poinformowała pozwaną o żądaniu zapłaty i wezwała ją do zapewnienia na rachunku bankowym środków w kwocie 110 000 zł w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania celem zaspokojenia roszczeń z gwarancji. W dniu 30 października 2008 roku Bank dokonał zapłaty kwoty 110 000 zł tytułem realizacji gwarancji.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że w dniu 25 października 2011 roku powodowy Bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko pozwanym na łączną kwotę 125 802,07 zł, w tym należność główna 98 491,16 zł, odsetki umowne liczone od 31.10.2008 roku do dnia 25.10. 2011 r. w kwocie 26 922,31 zł oraz opłaty i prowizje w kwocie 388,60 zł, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 98 491,16 zł od dnia 26.10. 2011 roku do dnia zapłaty. Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2011 roku wydanym w sprawie IX Co (...) Sąd Rejonowy w Elblągu nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 25 października 2011 roku na kwotę 125 802,07 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 98 491,16 zł od dnia 26 października 2011 roku do dnia zapłaty, z tym, że do kwoty nie wyższej niż 220 000 zł. Na podstawie tego tytułu wykonawczego powódka złożyła do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elblągu wnioski o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikom. Pismami z dnia 5 stycznia 2012 roku komornik zawiadomił pozwanych o wszczęciu egzekucji przeciwko nim egzekucji w sprawie Km (...).

W dniu 7 lutego 2012 roku A. i H. Z. wniosli do Sądu Rejonowego w Elblągu pozew przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. domagając się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 października 2011 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, w części przekraczającej kwotę 36 278 zł. W uzasadnieniu tego żądania podnieśli zarzut istnienia roszczenia w mniejszej wysokości niż ujęta w tytule wykonawczym. Wyrokiem zaocznym z dnia 30 marca 2012 roku, w sprawie oznaczonej sygnaturą IX C (...) Sąd Rejonowy w Elblągu pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 października 2011 roku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 23 grudnia 2011 roku w części, to jest ponad kwotę 36 278 zł. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 14 kwietnia 2012 roku.

Sąd Okręgowy ustalił również, że w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Elblągu wyegzekwował na rzecz powoda kwotę 36 577,11 zł w tym kwotę 299,11 zł tytułem zwrotu zaliczki dla wierzyciela. Postanowieniem z dnia 26 marca 2013 roku komornik zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) i pozostawił tytuł wykonawczy w aktach sprawy. W dniu 22 grudnia 2014 roku pozwani uiścili na rzecz powodowego Banku kwotę 4856, 56 zł.

Oceniając fakty ustalone w toku postępowania Sąd I instancji zważył, że fakt zawarcia umowy o udzielenie gwarancji bankowej oraz dokonania przez powódkę przelewu kwoty 110 000 zł tytułem wykonania gwarancji bankowej udzielonej spółce (...) pozostawał między stronami bezsporny. Kwestią sporną i wymagającą ustalenia było natomiast wobec zarzutu podniesionego przez pozwanych, czy roszczenie (w tym roszczenie odsetkowe) z którym

wystąpiła powódka nadal istnieje i w jakiej wysokości. Kwestia wysokości przysługującego powódce roszczenia wobec pozwanych z tytułu umowy gwarancji bankowej była już przedmiotem oceny w innym postępowaniu cywilnym, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w Elblągu w sprawie o sygnaturze akt IX GC (...). W postępowaniu tym A. i H. Z. kwestionowali wysokość zobowiązania wobec Banku ujawnioną w treści bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności domagając się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w części przekraczającej kwotę 36 278 zł. W efekcie tego postępowania prawomocnym wyrokiem zaocznym Sąd Rejonowy w Elblągu pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 października 2011 roku w części, to jest ponad kwotę 36 278 zł.

Sąd Okręgowy zważył ponadto, że powołany wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 30 marca 2012 roku w sprawie oznaczonej sygnaturą akt IX C (...) z mocy art. 365 § 1 k.p.c. wiąże sąd orzekający w niniejszej sprawie. Określone w cytowanym przepisie związanie stron, sądów, innych podmiotów i osób treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez nie, że w objętej w nim sytuacji stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. W szczególności nie jest dopuszczalne prowadzenie ponownego sporu co do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia zakończonych sporu sądowego.

Sąd I instancji nie zgodził się także z poglądem powódki według którego Sąd Rejonowy w Elblągu pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy ustalił jedynie wysokość zadłużenia w części dotyczącej należności głównej, objętej bankowym tytułem egzekucyjnym a w konsekwencji powódka mogła żądać od pozwanych zapłaty kwoty 36 278 zł oraz odsetek od kwoty 98 491,16 zł od dnia 26 października 2011 roku do dnia zapłaty. Zaakcentować należy, zważył dalej Sąd Okręgowy, że prawomocnym wyrokiem sądu pozbawiono tytuł wykonawczy w części a konkretnie ponad kwotę 36 278 zł. a w konsekwencji tego werdyktu należało uznać, że objęty tym tytułem obowiązek świadczenia pozwanych jako dłużników przekraczający tą kwotę przestał istnieć również w zakresie należności ubocznych. Przeciwnie stanowisko prezentowane przez powoda nie daje się pogodzić z wiążącą sąd sentencją wyroku w powołanej sprawie.

W apelacji powód zaskarżył wyrok w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 75 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez niezastosowanie tego przepisu i błędne przyjęcie, że pozwani nie odpowiadają wobec powoda jako dłużnicy hipoteczni oraz, że pozwani nie posiadają zobowiązań wobec powoda; naruszenie przepisów postępowania poprzez nierozpoznanie istoty sprawy wskutek naruszenia przepisu art. 365 k.p.c. przez uznanie tożsamości roszczenia powoda w sprawie objętej apelacją z roszczeniem w sprawie IX C (...) i przyjęcia przez sąd w zaskarżonym wyroku powagi rzeczy osądzonej wyrokiem w sprawie IX C (...), naruszenie art. 366 k.p.c. przez przyjęcie, że wnosząc powództwo w sprawie IX C (...) powodowie mieli na myśli pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego zarówno w części dotyczącej należności głównej jak i odsetek wymienionych w postanowieniu Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 23 grudnia 2011 roku w sprawie IX Co (...) o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu oraz naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia wyjaśnień pełnomocnika pozwanych, że w sprawie oznaczonej sygnaturą IX C (...) intencją pozwanych było kwestionowanie całej struktury zadłużenia a pełnomocnik wnosząc pozew pomylił się przy określeniu wartości przedmiotu sporu i pominięcie tak istotnej dla sprawy okoliczności, że wyrok w sprawie IX C (...) wydany został zgodnie z żądaniem pozwu, czyli nie przeprowadzenia prawidłowo postępowania dowodowego, uznania przez sąd powagi rzeczy osądzonej przy braku tożsamości roszczenia a także niezgodne z przepisami rozliczenie wpłat pozwanych dokonanych na rachunek komornika oraz swobodne rozliczenie odsetek, czyli nie przeprowadzenie prawidłowego postępowania dowodowego i nie rozważenie w sposób bezstronny i wszechstronny wszystkich dowodów w sprawie, naruszenie przepisu art. 1025 k.p.c. poprzez rozliczenie przez sąd I instancji wpłat dokonanych przez pozwanych z naruszeniem wymienionego przepisu. W przypadku uznania za zasadne zarzutów apelacji powód wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego celem wyliczenia wysokości zobowiązań pozwanych wobec powoda. Wskazując na przytoczone podstawy apelacji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że pozwani mają zapłacić solidarnie na rzecz powoda kwotę 97 325,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty, z ograniczeniem do kwoty 150 000 zł i zastrzeżeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w E. dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą (...) wraz z kosztami postępowania,

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie jedynie w części dotyczącej kosztów procesu. Zgodzić się bowiem należy z zarzutem powoda zawartym w uzasadnieniu apelacji, że przy wskazanej w pozwie wartości przedmiotu sporu 102 183 zł koszty zastępstwa procesowego przed Sądem I instancji wynoszą 3600 zł. plus 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Decydujące znaczenie w tym zakresie mają przepisy § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1349 ze zm.). Wobec zapłaty przez pozwanych na rzecz powoda w toku postępowania kwoty 4856,56 zł pozwani ulegli powodowi jedynie w 4.75% a zatem w nieznaczącej części, co zgodnie z przepisem art. 100 k.p.c. stanowiło podstawę do obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez pozwanych.

Chybione są natomiast pozostałe zarzuty dotyczące zarówno naruszenia prawa materialnego jak również uchybień procesowych szczegółowo wskazanych w apelacji. Przepis art. 75 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który stanowi, że zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba, że z nieruchomości dłużnika prowadzona jest egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny w ogóle nie miał zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy. Istotą sporu nie było bowiem zagadnienie według jakich przepisów następuje zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości, lecz rozstrzygnięcie, czy powód posiada wobec pozwanych wierzytelność w kwocie dochodzonej pozwem, wynikającą z zawartej między stronami umowy nr (...) o udzieleniu gwarancji bankowej. Przeprowadzone przed Sądem I instancji postępowanie dowodowe w którym podstawowe znaczenie miało prawomocne orzeczenie Sądu Rejonowego w Elblągu wydane w sprawie IX C (...) w kontekście prawomocnego postanowienia komornika sądowego o zakończeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...), wskazuje jednoznacznie, że powód nie posiada już wobec pozwanych jakiegokolwiek wierzytelności z tytułu zawartej umowy gwarancji bankowej wymienionych wcześniej w bankowym tytule egzekucyjnym z dnia 25 października 2011 roku.

Chybiony jest zarzut naruszenia przepisów postępowania przez nierozpoznanie istoty sprawy wobec naruszenia przepisu art. 365 k.p.c. przez uznanie tożsamości roszczenia powoda w sprawie objętej apelacją z tożsamością roszczenia w sprawie oznaczonej sygnaturą IX C (...) Sądu Rejonowego w Elblągu i przyjęcia w zaskarżonym wyroku powagi rzeczy osądzonej w sprawie oznaczonej sygnaturą akt IX C (...). Wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji Sąd I instancji nie wypowiedział się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do tożsamości roszczenia dochodzonego przez powoda w niniejszej sprawie z roszczeniem wywiedzionym przez pozwanych w sprawie oznaczonej sygnaturą IX C (...) Sądu Rejonowego w Elblągu. W niniejszej sprawie powód dochodził roszczenia o zapłatę, natomiast w sprawie IX C (...) pozwani domagali się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności a konsekwencją przyjęcia poglądu o tożsamości tych roszczeń powinna być nieważność postępowania i odrzucenie pozwu na podstawie przepisu art. 379 pkt 3 k.p.c. Jednakże takich rozważań Sąd Okręgowy nie poczynił w uzasadnieniu swojego orzeczenia. Trafnie natomiast wskazywał Sąd I instancji, że kwestia wysokości przysługującego powódce roszczenia wobec pozwanych z tytułu umowy o udzielenie gwarancji bankowej była już przedmiotem oceny w postępowaniu cywilnym, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w Elblągu w sprawie oznaczonej sygnaturą IX C (...). Prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 30 marca 2012 roku Sąd Rejonowy w Elblągu pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 października 2011 roku nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w części, to jest ponad kwotę 36 278 zł. Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował przepis art. 365 § 1 k.p.c. uznając, że wymieniony wyrok zaoczny wiąże sąd orzekający w niniejszej sprawie. Słusznie też zważył, że nie jest dopuszczalne prowadzenie ponownego sporu co do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia zakończonego wcześniej między tymi samymi stronami sporu sądowego. Pogląd ten znajduje oparcie zarówno w orzecznictwie sądów powszechnych jak i w judykaturze Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 8 marca 2010 roku, w sprawie II PK 249/09, OSNP 2011, nr 17-18, poz. 225 Sąd Najwyższy wskazał, że moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) zapadłego między tymi samymi stronami w nowej sprawie o innym przedmiocie polega na zakazie

dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z osądzoną sprawą (art. 366 k.p.c.). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2010 roku, w sprawie II PK 212/09. Konsekwencją związania Sądu Okręgowego prawomocnym wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu w sprawie IX C (...) była ocena, z której wynikało, że zakres obowiązku pozwanych jako dłużników wymienionych w bankowym tytule egzekucyjnym opisanym w pozwie, w sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności ograniczał się do kwoty 36 278 zł i kwota taka została wyegzekwowana przez komornika w sprawie oznaczonej sygnaturą Km (...). Postanowienie komornika o zakończeniu postępowania egzekucyjnego w tej sprawie z dnia 26 marca 2013 roku nie zostało zaskarżone przez powoda. Konsekwencją tej bezczynności jest brak możliwości ustalania w innym postępowaniu niż ze skargi na czynności komornika prawidłowości zarachowania poszczególnych kwot egzekwowanych przez komornika na poczet wierzytelności wymienionych w bankowym tytule egzekucyjnym zaopatrzonym następnie przez Sąd Rejonowy w Elblągu w klauzulę wykonalności. Dlatego też rozważania dotyczące sposobu zaliczania określonych kwot na poczet odsetek lub należności głównej przez komornika nie mają znaczenia w niniejszym postępowaniu. W rezultacie chybiony jest zarzut naruszenia przepisu art. 1025 k.p.c. ponieważ jego stosowanie wymagałoby analizy sposobu zaliczania przez komornika kwot egzekwowanych od pozwanych na poczet należności wymienionych w bankowym tytule egzekucyjnym.

Chybiony jest także zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia wyjaśnień pełnomocnika pozwanych, że w sprawie IX C (...) Sądu Rejonowego w Elblągu intencją pozwanych było kwestionowanie całej struktury zadłużenia. Okoliczność ta nie miała decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wobec jednoznacznego brzmienia sentencji wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Elblągu, którym pozbawiono wykonalności tytuł wykonawczy częściowo, ponad kwotę 36 278 zł bez odniesienia tej kwoty do należności głównej, czy odsetek. Taka redakcja sentencji cytowanego już wielokrotnie wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Elblągu nie pozwalała na prowadzenie egzekucji ponad kwotę 36 278 zł egzekwowaną zarówno na poczet należności głównej jak i odsetek. Powodowi jako wierzycielowi prowadzącemu egzekucję w oparciu o tytuł wykonawczy pozbawiony wykonalności w sprawie IX C (...) nie przysługiwała zatem od pozwanych jakakolwiek inna wierzytelność poza kwotą 36 278 zł. Zarzuty dotyczące nie przeprowadzenia prawidłowego postępowania dowodowego w sprawie IX C (...) Sądu Rejonowego w Elblągu mogły być skutecznie rozpoznawane tylko wskutek wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego w tej sprawie a zarzuty dotyczące niezgodnego z przepisami rozliczenia wpłat dokonywanych przez pozwanych na rachunek komornika tylko w postępowaniach wszczętych wskutek skarg na czynności komornika.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie trzecim, oddalił apelację w pozostałym zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. a o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzekł zgodnie z przepisami § 6 pkt 6 i § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SO del. Elżbieta Milewska-Czaja SSA Mirosław Ożóg SSA Dariusz Janiszewski